

השר דוד רמז ז"ל

דוד רמז נפטר, כשאמת הבניין בידו, בעצם הימים שהתמסר בכל להט נפשו וכוח דמיונו היוצר למשימה הגדולה, שנintel עלייה, והיא החוליה האחרונה בשרשראת הארכואה של מעשיו הברושים לטובת העם והארץ — להפוך את משרד החינוך והתרבות לממשק אדריכל לחינוך הדור הצער ולהפצת ההשכלה העברית בקרב העולים החדשניים, לקרב את אוצרות הרוח העשירים, ירושת האבות, ללב הבנים, ולהעמיד את תרבות ישראל המתחדשת במולדת על בסיס איתן וሞזק.

דרך ארוכה ורבת מכשולים עבר המנוח מאז עלותו לארץ בשנת 1913. תחילתו פועל חקלאי בכרכור ובזכרון-יעקב ואחד מפעלי "אחדות-העכודה",હלך בעצמו בנטיב היסורים של החלוציות והלבטים של העבודה העברית בארץ, הוא היה ממחולליה של הסתדרות העובדים וממעצבי דמותה, מסוללי הדרך למפעלים כלכליים וארגוני רבים של תנועת העבודה, ועם גידולה של זו גדלו תפוקדיו ונתרחב תחום פעולתו עד שנכח יorder הוועד הלאומי, ועם תקומתה של המדינה נתמנה שר התעשייה ושר החינוך והתרבות במשלת ישראל. הוא נמנה עם גדולי היוזמים והמגשימים שהಚישו את הקרע ליסודה של מדינת ישראל, כולו היה תוסס מרצ של יצירה, וכל מעשיו היו הדורים מסירות והתלהבות לאידיאל הלאומי של תחיית ישראל בארצו.

באישיותו נתמכו תוכנות רבות של איש הרוח והמעש, ומה שציין אותו במיוחד היא האינטואיציה. הוא היה מהונן בחוש לשוני دق, ובhayito נקי במכמי הייצירה העברית הראה את כוחו כבעל סגנון מעולה וכמחדש מקורי בלשון העברית, וגם נמנה עם החברים הפעלים של ועד הלשון. פעמים רבות הבריק בזיקתו העמוקה לספר הספרים, בהעלאת פנינים מן המקרא ובהארה מקורית של כמה מסודותיו.

וקרבה יתרה הייתה לו לרעיון התחיה של התרבות{national}. ושהaq' לקשר ולמzag את הייצירה הרוחנית של העבר ביצירה החדשה — מדינת ישראל בארץ הבחירה. מכאן נבעה התענוגיות הרבה בידיעת א"י ובארציאולוגיה, ושיפתו המתמדת להעלות את מדע קדמוני הארץ לאבן פינה ביצירה הרוחנית בישראל, המחדש את געווריו בארצו.

אננו, בחברה העברית לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה, זוכרים את זכותו הגדולה של דוד רמזו זיל, חבר מועצת החברה, ביום המפעל הארכיאולוגי ע"ש ברל כצנלסון בבית ירחה בשנת 5/1944. הוא גילתה עניין רב בחפירות ובתוצאותיהן, ועמד לימין המשחתה במעשה ובעצה. כאשר הוגלה עם ראשי המוסדות הלאומיים למחנה העצורים שבעמק אילון (לאטロン), הקדיש את שעת הבטלה שנגוזה עליו לעיון בעיות הארכיאולוגיה וההיסטוריה, וגם פרסם אז שני מאמרים על תרבות הארץ בתקופה הטרומ-היסטורית. בימי היומו שר התהבורה המשיך בither שאות להתעניין במחקר הארכיאולוגי; ביחור נתחבבו עליו החפירות בתל-קסילה, שהרבה לבקר בהן, וב考רת רוח היה עוקב אחרי התפתחות העבודה והבעיות שנתעוררו בקשר לגילויים. מחבר השורות הללו הייתה הוצאה לבLOT תקופה במחיצתו של המנוח, ולשםו אף רשמי ו השקפות מגעו הישיר לשדה מחקר זה, ודרכי ייזור להמשך העבודה הארכיאולוגית ולהרחבה, ותכניות והצעות לעתיד. התעניינוו בקדמוניות התבטהה בדרכים שונות. זכרה ביחוד העובدة, שהוא שקד הרבה על הכנסת הנושאים הארכיאולוגיים ב balloות הישראלית, כדי להציג בפני כל אדם בישראל את מלאכת המחשבת של אבותינו הארץ, ולנטוע בלב העם אהדה לעדיט המוחשיים של העבר העברי. ואשר קיבל לידי את משרד החינוך והתרבות תיכון חכניות מרתקות ראות בכל הנוגע לפיתוח המחקר הארכיאולוגי במדינת ישראל וללימוד ידיעת הארץ ותולדות ישראל בבתי הספר.

ואסיים בקטע מתוך רשימותיו של המנוח:

"במורח זה נולדנו, בו גדנו. הארץ הקטנה הזאת רצופה — הן על פני שטחה מלמעלה, הנבּ בחיוון עמוקה — עקבות חיינו ההיסטוריים. באשר יכה הגrown בסלע ובאשר תחפור הארץ באדמה — דברי ימינו חרוטים וחתומים: כאן — מערת קברים ומצבות, כאן — בית-כנסת, כאן — היכל מלך, כאן — עיר-רכב ועיר- מבצר.

"רייחה של הארץ לא פג מלכנו בגלות חשיכה. על גרדומים זכרנו. עלייה שרנו משוריינו, ואליה התפלנו. כל פאת מדבר הארץ זאת — ואין צורך לומר ירושלים, אבן יקורתה — חיבתה נתועה בעמקי לב העם".
יהי זכרו ברוך!

ב. מייזלר